

In memoriam: Marijan Cipra (22. kolovoza 1940 - 2. svibnja 2008). Biti istinom.

Barbarić, Damir

Source / Izvornik: **Vijenac, 2008, XVI**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:261:576065>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Institute of Philosophy](#)

Vijenac 371

Matica hrvatska

In memoriam: Marijan Cipra (22. kolovoza 1940 – 2. svibnja 2008)

Biti istinom

In memoriam: Marijan Cipra (22. kolovoza 1940 – 2. svibnja 2008)

Biti istinom

Pred žarom duhovnog ognja pod kojim je stajao, mislio i patio Marijan Cipra blijede i pokazuju se sablasno nestvarnima sve one postaje životnoga puta koje se vole pričinjati tako važnima: ispit zrelosti na klasičnoj gimnaziji u rodnome Zagrebu, diploma filozofije i komparativne književnosti 1964. na Filozofskom fakultetu Zagrebačkog sveučilišta, obrana doktorske teze s temom *Metamorfoze metafizike* 1975, djelatnost u svojstvu asistenta na Katedri za povijest filozofije Odsjeka za filozofiju istog fakulteta, na koncu i zakašnjelo, tek nakon mučnih i uvredljivih odgoda izboreno zvanje docenta, a nedugo zatim i prijevremeno umirovljenje 1991.

Ima li istine u starom nazoru da je filozofija manje stvar revna nauka i vježbe, a mnogo više urođena nagnuća, dara i usuda, Marijan Cipra na početku je svoga filozofskog puta svjedočio o tome zorno kao malotko drugi. Jedinostvena strast duha, uma i mašte nadahnjivala je i snažila mnoge od nas početnika koji smo s marom i udivljenjem pohađali Ciprine seminare, pod kojim su se službenim imenom krila predavanja što su ih nevoljko trpjeli marksisti na Odsjeku.

Neumoljiva britkost njegova suda i izričaja, praćena istodobnom istančanošću, gotovo nježnošću osjećanja, rijetke zgode druženja izvan akademskog okruženja činila je teško zaboravljivima.

Ako svatko od nas stoji pod usudom jednog, upravo svojeg demona, u Cipre to je zacijelo bio demon bezuvjetne istinoljubivosti. Reći javno, jasno i glasno ono što vidiš, spoznaješ i prosuđuješ kao istinito, bez obzira na svu pogibelj koja iz toga može slijediti, bilo mu je najsvojstvenije životno i mislilačko stajalište, trajan i nekolebljiv habitus, sabran i izražen u uvjerenju da istina nije tek nešto što se zna i misli, nego da se istinom mora *biti*.

Je li s takvim darom i pod takvim usudom Cipra u svojoj prirodnoj sredini, u krhkoj naciji i još krhkijoj kulturi, smetenoj i često gotovo sluđenoj nasrtljivim ideologijama, mogao biti nešto više od iznenadna i u osnovi neobjašnjiva meteora? Zacijelo ima mnogo istine u gorkoj opasci, neki dan osvanuloj na stranicama jednoga bloga, da je Cipra filozof koji nikad nije postao profesorom filozofije zbog profesora filozofije koji nikad nisu postali filozofima.

Jamačno izvana potpomognuta, u svojoj pravoj biti ipak nerazjašnjena i nerazjašnjiva unutarnja duhovna kriza i slom, potom uporna duševna, a na kraju i teška tjelesna bolest, doveli su do neizbježna kraja. Začudnom ustrajnošću Cipra je i iz polumraka što ga je prekrilo povremeno očitovao dio plodova svoga filozofiranja. Nakon sporadičnih, svagda poticajnih i iznimno posjećenih javnih predavanja tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća, oglašavao se rijetkim člancima i omanjim knjigama (*Misli o etici*, ŠK, 1999; *Temelji ontologije*, MH, 2003; *Uvod u filozofiju*, MH, 2007; *Spoznajna teorija*, MH, 2007). Pomnijem čitatelju upast će u oči neka vrsta duboko uznemirene, gotovo zdvojne kršćanske dogmatičnosti koja prožima ta posljednja djela. Gotovo da bi se upravo za njih, prije nego za njegovo glavno i životno djelo, mogla donekle prihvatiti dijagnoza da se Cipra razotkriva kao kršćanin koji je žrtvovao ono najbolje u filozofiji da bi spasio ono najbolje u religiji.

Međutim, o dometima djela *Metamorfoze metafizike* – objavljena 1978. kod Zrinskog u Čakovcu zaslugom rijetkih prijatelja i privrženika, a potom 1999. u drugom izdanju kod Matice hrvatske u Zagrebu – teško da bi u Hrvatskoj moglo biti velike dvojbe. U nedavno objavljenu Matičinu zborniku *Hrvatska filozofija u XX. stoljeću* o knjizi je uz kratak, ali kompetentan prikaz rečeno: »Nošeno čistom potrebom za filozofiranjem, koja u strogom i dosljednom mišljenju utjelovljuje i sublimira sve ono što nađe privlačnim i poticajnim za vlastiti rast, i u nas izvedeno na još nedosegnutoj ravni upućenosti u izvorne tekstove i stanje istraživanja, *Metamorfoze metafizike* su naprosto jedinstveno djelo u cjelini svega onoga što se na ovim prostorima napisalo s obzirom na grčku filozofiju.«

Marijan Cipra napustio je nas živuće. Možda je dozrelo vrijeme da ozbiljno uzmemo ono što je mislio i kazao. Time bismo mogli ostati u dosluhu i s njim i s onim većim, čemu se, prelazeći u bezimeno, dao svladati. Rainer Maria Rilke, pjesnik čije je djelo Cipra dobro znao i iznimno cijenio, nešto je od toga dao naslutiti u pjesmi naslovljenoj *Onaj koji motri*:

Kako je malo ono s čim se hrvemo,

A veliko ono što s nama se hrve;

Kad bismo, stvarima sličniji, pustili

Da *tako* oluja nas velika svlada, –

Dalekima bismo i bezimenima postali.

Damir Barbarić